

N:o 166.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 19 maj 1904.
— — — — Andra Kammaren den 19 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:t dels med begäran om framläggande af förslag till lag angående gemensamhetsskogar för kommuner, korporationer och enskilde, dels ock i fråga om viss ändring i förordningen angående skogsvårdsstyrelser den 24 juli 1903.

" (Sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 7.)

Till Konungen.

Vid innevarande års riksdag har af enskild motionär gjorts framställning om erhållande af en civillag, innefattande dels bestämmelser, enligt hvilka tillfälle kunde beredas kommuner, korporationer och enskilde

att genom inköp af skogsmark eller annorledes bilda, bibehålla och utvidga gemensamhetsskogar, dels ock stadgande, att, där så behöfdes, medel till inköp af skogsmark för bildande af gemensamhetsskogar under skogens tillväxt till ekonomisk mognad finge förskotteras af staten, som för ifråga-varande förskott skulle erhålla betalning med skogens afkastning, innan densamma finge användas till något annat ändamål.

I sammanhang med omförmälda motion har samme motionär vidare hemställt om ändrad lydelse af § 6 i förordningen angående skogsvårdsstyrelser den 24 juli 1903, i syfte att för gemensamhetsskogar måtte, till bestridande af sådana löpande utgifter, som omförmälas i § 10 af förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 26 januari 1894, erhållas nödiga medel från influtna skogsvårdsafgifter.

Enligt den i äldre tider inom vårt land rådande uppfattningen voro de kronan icke tillhöriga skogarne upplåtna till allas fria begagnande, d. v. s. voro en den jordägande menighetens gemensamma tillhörighet. I och med odlingens framsteg blefvo de närmare bestämda såsom bya-, sockne-, härads- eller landsallmänningar.

Bya-allmänningarna har det alltid stått byamännen fritt att låta dela genom skifte, och har nu gällande lagstiftning icke däruti gjort någon ändring. Detsamma torde kunna sägas om sockenallmänningarna, om hvilka ännu gäller det uti förordningen om skogarne i riket den 1 augusti 1805 gifna stadgande, att »sockneallmänning skola de njuta, som i socknen äro, och må sådana allmänningar sockneboarne emellan lagligen fördelas, när därom hos Konungens befallningshafvande göres ansökning». Följden af denna lagstiftning har blifvit den, att af de odelade sockenallmänningarna nu endast få återstå och dessa ringa till vidden samt enligt uppgift nästan skoglösa. Med afseende å härads- och landsallmänningarna, hvilka under århundraden varit underkastade vissa inskränkningar i fråga om delägarnes fria dispositionsrätt, stadgades i början af 1800-talet, att äfven dessa finge till delning mellan häradets eller länets jordägare upplåtas, och finnes numera icke någon landsallmänning kvar. Af de gamla häradsallmänningarna åter finnes en del i behåll, och beträffande dessa förordnades, när år 1866 nyare tiders åsikter om skogskapitalets värde gjorde sig gällande inom lagstiftningen, att de icke längre finge delas utan skulle framgent antingen stå under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning eller ock, under vederbörande skogstjänstemäns uppsikt, förvaltas af delägarne efter fastställd hushållningsplan och reglemente. Nu gällande

bestämmelser härom återfinnas i förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 26 januari 1894.

I syfte att möjliggöra en varaktig ökning af arealen inom sistnämnda grupp af allmänningsskogar har innevarande års Riksdag, med anledning af en i ämnet väckt motion, i skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t anhållit, att Eders Kungl. Maj:t tacktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelser, som pröfvades erforderliga och lämpliga för att bereda delägare i häradsallmänning möjlighet att få med allmänningen för framtiden införlifva mark, som blifvit för sådant ändamål inköpt. I sammanhang härmed uttalade Riksdagen såsom sin uppfattning att de bestämmelser, som kunna finnas lämpliga beträffande mark, som blifvit af delägare inköpt i ändamål att förenas med häradsallmänning, också torde böra vinna tillämpning i fråga om mark, som annorledes, t. ex. genom gåfva för sådant ändamål, förvärfvats, samt att möjlighet torde böra beredas att på liknande sätt bilda nya allmänningar.

I öfverensstämmelse med denna sin uppfattning om allmänningskogarnes betydelse har Riksdagen vid behandlingen af förevarande motioner funnit det synnerligen önskvärdt, att lagbestämmelser gifvas, hvarigenom möjliggöres en utvidgning äfven af sockenallmänningarna, bildande af nya sådana gemensamhetsskogar samt dessa skogars ställande under statens kontroll för skogskapitalets vård.

I likhet med motionären anser Riksdagen tillika, att allt bör göras för att inom vårt land öka arealen af de under statens kontroll ställda skogarne, hvadan rättigheten att bilda gemensamhetsskogar icke bör inskränkas att gälla för allenast större menigheter, såsom häraders och kommuners jordäggande befolkning, utan äfven medgifvas för sådana korporationer — landsting och hushållningssällskap — som verka i det allmännas tjänst, äfvensom för byalag samt stiftelser och fonder, som afse allmänt ändamål.

Motionären har därjämte föreslagit, att det måtte i lag medgifvas enskilda skogsägare att ställa sin skog under statens kontroll och därvid förordna om dess bibehållande allt framgent i odeladt skick, d. v. s. gifva densamma karaktären af gemensamhetsskog; Riksdagen har emellertid icke funnit lämpligt, att åt de åsyftade lagbestämmelserna i fråga om gemensamhetsskogar gifves en affattning, som i så hög grad inskränker enskildes dispositionsrätt öfver deras egendom. I detta sammanhang har emellertid vid ärendets behandling inom Riksdagen framhållits önskvärdheten af att, då enskilde eller bolag, hvilka för bildande af egnahemskolonier företaga

styckning af större egendomskomplexer, därvid i filantropiskt syfte önska för framtiden bibehålla utmarken odelad och till gemensamt bruk för ägarne af de olika egnahemslotterna, en blifvande lagstiftning måtte lämna stöd för en dylik sträfvan.

Som Riksdagen sålunda anser det uppenbart, att saknaden af bestämmelser för bildande och bibehållande af gemensamhetsskogar utgör en lucka i vår skogslagstiftning, som snarast möjligt bör fyllas, har Riksdagen ansett sig böra bifalla motionärens förslag om skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t angående utarbetande af förslag till sådana lagbestämmelser.

Beträffande motionärens i öfrigt gjorda framställningar i fråga om anskaffande af medel för markinköp till gemensamhetsskogars bildande samt till omkostnaderna för deras förvaltning, har Riksdagen funnit dessa framställningar innefatta ett ämne, som i hvarje fall icke lämpligen bör komma under bedömande förr, än en lagstiftning af ofvan ifrågasatt beskaffenhet kommit till stånd.

På grund af hvad ofvan anförts får Riksdagen alltså, i anledning af berörda motioner, anhålla, det tacktes Eders Kungl. Maj:t låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelser, som kunna finnas erforderliga och lämpliga för att bereda kommuner, korporationer, byalag samt stiftelser och fonder, som afse allmänt ändamål, möjlighet att genom inköp af skogsmark eller annorledes bilda, bibehålla och utvidga gemensamhetsskogar.

Stockholm den 19 maj 1904.

Med undersätlig vördnad.
